

EL CARDENAL SEBASTIÁN I CATALUNYA

per hilari raguer

Un article del cardenal Sebastián ("Cataluña querida", a *Vida Nueva*, 28-X a 3-XI-2017) em suscita unes reflexions que, tot i que sóc veterà col·laborador de la revista, no m'han volgut publicar, de manera que les exposaré per altres canals.

La idea central del cardenal és que el nacionalisme català (no parla mai del nacionalisme espanyol) és una cosa fomentada artificialment des del poder autonòmic mitjançant una escola i uns mitjans de comunicació controlats per la Generalitat. Els nacionalismes perillosos no són les petites nacions que volen sobreviure, sinó els grans estat-nació que volen absorbir petites nacions del seu interior o del seu veïnatge, com és el cas de Castella a Espanya o de Sèrbia a l'antiga Iugoslàvia.

Catalunya és una nació mil·lenària, de base no ètnica sinó cultural, amb una identitat quallada, amb un estil de vida peculiar, amb una llengua pròpia i amb un sistema de valors forjat al llarg de la seva història. Quan el 1940 Himmler va visitar Montserrat a la recerca del Sant Grial, en veure al museu de prehistòria un sepulcre ibèric amb l'esquelet d'un home molt alt, va exclamar: "Aquest home és ari! Els catalans són aris!". El monjo que l'acompanyava, i que parlava l'alemany, li va contestar: "Els catalans no som aris, ni de cap raça, sinó barreja de moltes races".

Des de temps molt antics Catalunya ha estat un corredor de trànsit de pobles, d'invasions i migracions, des d'Europa a Àfrica, des d'Àfrica a Europa, de la península a la Mediterrània i de la Mediterrània a la península, i aquest país ha demostrat una gran capacitat d'integració als qui desitjaven quedar-se en el seu territori. Un país gresol. A Catalunya ningú no és menyspreat pel seu origen o els seus cognoms. Un andalús de

naixement, Montilla, ha pogut ser elegit president de la Generalitat sense el menor retret al seu origen.

Amant de la seva identitat, Catalunya és respectuosa amb la dels altres. Immediatament després de la conquesta de Mallorca i de València (s. XIII) pel rei Jaume I, sense esperar cap moviment autonomista, aquests països es van organitzar, juntament amb el regne d'Aragó, com una confederació, en pla d'igualtat amb el Principat de Catalunya, i amb parlaments, lleis i institucions públiques pròpies i unes Corts conjuntes. En canvi, Castella sempre ha tractat d'imposar la seva llengua, les seves lleis i la seva forma de govern als països que ha conquerit. Ho va fer primer a la península i després a Amèrica. Només la petita Catalunya ha mantingut la seva identitat, agafada a la seva llengua i a la seva específica cultura. Anglaterra va saber ser flexible amb les seves colònies i així ha mantingut amb elles uns vincles sentimentals i econòmics que han propiciat que, quan la mare pàtria ha anat a la guerra, el 1914 i el 1939, tot i ser ja independents, han combatut al seu costat. Les repúbliques hispanoamericanes han hagut de guanyar una guerra d'independència per a ser tractades per Espanya de filles o germanes.

No és cert que amb els Reis Catòlics s'arribés a la unitat d'Espanya. Les corones de Castella i Aragó eren políticament independents. La corona d'Aragó, encapçalada per Catalunya, va ser durant segles exclosa de l'empresa colonitzadora americana, mentre que Castella es va apropiat l'imperi mediterrani catalanoaragonès (Nàpols, Sicília, Sardenya). Els successors dels Reis Catòlics van heretar les dues corones. Es deien "rei de les Espanyes" (*Hispaniarum rex*) i les governaven respectant sota jurament les institucions, lleis i privilegis de cada nació. Espanya va ser gran sota els Àustries, que van respectar el seu caràcter plurinacional, i va començar la seva decadència amb els Borbons, que van importar el centralisme francès.

Ja amb l'últim dels Àustries, Felip IV, amb el seu nefast *valido* el comte-duc d'Olivares, va començar la política de reduir tots els regnes al model, lleis i llengua de Castella, al principi dissimuladament, "*para que –deia Olivares al rei- se produzca el efecto sin que se note el cuidado*". Els barcelonins, després de la capitulació de 1714, van haver de treballar en la demolició d'un extens barri i la construcció d'una fortalesa que no s'orientava a l'exterior per defensar-se d'atacs enemics, sinó cap a la pròpia ciutat, per tenir-la sotmesa. El mateix es va fer amb el castell de la muntanya de

Montjuïc, que domina la ciutat, des de la qual ha estat bombardejada repetides vegades al llarg dels últims tres segles. Objecte d'especial repressió van ser els eclesiàstics i religiosos que havien estat contraris a Felip V.

Durant aquests tres segles es va mantenir Catalunya gairebé sempre sota un règim d'excepció. Quan el general Joan Prim (l'únic català que ha presidit un govern espanyol) era un simple diputat, en una interpel·lació a les Corts, l'any 1851, va protestar pel fet que es mantingués Catalunya, la majoria del temps, sota un règim d'excepció, amb afusellaments i deportacions a colònies sense formació de causa i es tractés a Catalunya "com un país de salvatges i vagabunds". En els segles següents ha continuat, amb més o menys duresa, la repressió, sobretot en els períodes dictatorials: la dictadura del general Primo de Rivera (1923-1930) i la del general Francisco Franco (1936-1975). En la guerra civil 1936-1939 hi va haver a Espanya vencedors i vençuts, però a Catalunya tots vam ser vençuts, perquè des del principi els revoltats es van declarar contraris a la modesta autonomia que la República Espanyola li havia atorgat. Si hi ha un cas a Europa en què es compleixi la condició d'unitat forçosa que segons el Papa Francesc legitima la secessió, és Catalunya. Recentment han causat escàndol a Catalunya manifestacions de bisbes i sacerdots espanyols contràries a l'autodeterminació, que la Doctrina social de l'Església professa. Els bisbes catalans, en canvi, sostenen en el document col·lectiu Arrels Cristianes de Catalunya (1985) que Catalunya té una realitat nacional pròpia: "Com a bisbes de l'Església a Catalunya, encarnada en aquest poble, donem fe de la realitat nacional de Catalunya, configurada al llarg de mil anys d'història i també reclamem per a ella l'aplicació de la doctrina del magisteri eclesial: els drets i valors culturals de les minories ètniques dins d'un Estat, dels pobles i de les nacions o nacionalitats, que han de ser respectats i, fins i tot, promoguts pels Estats, els quals no poden de cap manera, segons dret i justícia, perseguir-los, destruir-los o assimilar-los a una altra cultura majoritària".

Un dels instruments dels quals el govern espanyol, sota qualsevol règim polític (monarquia, república, franquisme o postfranquisme), s'ha valgut per desnacionalitzar Catalunya ha estat el nomenament, per a les nostres diòcesis, de bisbes que desconeixien la llengua i mentalitat del país. I no és que no hi hagués a Catalunya dignes candidats: es nomenaven catalans per governar diòcesis espanyoles, fins i tot per a la seu primada de Toledo. Coneixem les tremendes pressions dels governs espanyols perquè no catalans ocupin diòcesis catalanes. L'expresident Aznar ho confessa en les

seves memòries (2013), quan refereix que va pressionar descaradament perquè el successor del Cardenal Ricard Maria Carles no fos català. Crec que és un cas únic a l'Església universal: que els bisbes d'un país no puguin ser d'aquell país.

L'Església té a Catalunya una llarga i sòlida història. S'ha dit amb raó que abans de ser catalans ja érem cristians, perquè si la nostra nació té una mica més d'un mil·lenni, el nostre cristianisme en té gairebé dos. Per això, en el marc de la mentalitat catalana, la religiositat ocupa un lloc molt especial. Tenim un catolicisme que, salvant l'essencial i universal de la nostra religió, ofereix un estil propi. No és del tot igual que el francès, l'italià o el castellà o l'andalús. La pietat catalana és equilibrada. Fuig de devocions sentimentals. Per això el moviment litúrgic, que va ser un retorn a la serena litúrgia romana, va cobrar gran força entre nosaltres, particularment arran del Congrés Litúrgic de Montserrat del 1915, i no en la línia elitista francesa de Solesmes, sinó en la popular i parroquial dels benedictins belgues.

Semblen dites expressament per a Catalunya les paraules de Joan Pau II, el 2 de juny de 1980, al Consell Executiu de la Unesco: Sóc fill d'una nació que ha viscut les experiències més grans de la història, que els veïns l'han condemnada a mort diverses vegades, però que ha sobreviscut i que ha continuat essent ella mateixa. Ha conservat la seva identitat i ha conservat, malgrat les particions i les ocupacions estrangeres, la seva sobirania nacional, no recolzant-se en els recursos de la força física, sinó recolzant-se en la seva cultura. Aquesta cultura s'ha revelat en aquest cas més potent que totes les altres forces".

Apel·lo finalment a la condició del cardenal Sebastián de religió claretiana. Quan el "Pare Claret" (així continuem anomenant-lo a Catalunya, pel seu gran arrelament popular) va fundar la Llibreria Religiosa i va publicar en català més de setanta edicions, amb més de tres-cents mil exemplars, del seu "Camí dret i segur per arribar al cel" (traduït després al castellà, basc i portuguès), ¿ho va fer amb la perversa intenció de fomentar l'independentisme, o convençut que per raons pastorals havia d'ajustar la seva predicació a la realitat dels seus fidels? ¿I quan, segons se li atribueix, deia: "Aneu predicant en català, que ells blasfemen en castellà i és condemnaran en castellà"? Segurament coneix el cardenal Sebastián què refereix el seu coreligionari P. Joan M. Fàbrega, que el "Pare Claret" va fer gairebé el vot de predicar a Catalunya sempre en català" (a Madrid i a Cuba predicava en castellà, és clar). I quan influïa en la reina

Isabel II perquè per a Catalunya nomenés bisbes catalans, ¿ho feia amb el retorçada esperança que fomentarien el nacionalisme, o era conscient del gran perjudici pastoral que causaven uns prelats que desconeixien la llengua i mentalitat dels seus fidels? El que més m'ha desconcertat de l'article del cardenal Sebastián és la gratuïta afirmació que l'independentisme descristianitza i la descristianització afavoreix l'independentisme. El nacionalisme català és transversal. Es troba a la dreta i a l'esquerra, en el catolicisme, en l'anticlericalisme i, com la majoria del país, a l'indiferentisme. El que sí és segur és que el nacionalcatolicisme espanyol ha escandalitzat molts catòlics catalans, i alguns els ha apartat de l'Església, o almenys d'"aquesta" Església. Que una semblant actitud envers Catalunya vingui embolicada en la cel·lofana que ens estimen, sona a sarcasme